

Gen. broni dr Krzysztof Król¹

Sztab Generalny WP, Warszawa, Polska

PLANOWANIE OPERACYJNE W REGIONIE BAŁTYKU

OPERATIONAL PLANNING IN THE BALTIC SEA AREA

Abstrakt: Opracowana w 2020 roku Koncepcja Odstraszania i Obrony Obszaru Euro-Atlantyckiego oraz Koncepcja Strategiczna NATO 2022 stworzyły ramy strategiczne dla działań w rejonie Bałtyku. Kluczowe znaczenie ma odstraszanie jako sposób uniknięcia konfliktu zbrojnego oraz przygotowanie spójnych i egzekwowalnych planów regionalnych obrony kolektywnej. Po akcesji Szwecji i Finlandii Bałtyk stał się „wewnętrznym morzem NATO”, co zwiększyło możliwości współpracy obronnej i wzmacniania bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej. Flota Bałtycka Rosji pozostaje jednym z najważniejszych elementów zagrożenia dla państw NATO w regionie. Jej potencjał militarny, w tym różnorodne systemy rakietowe, wpływa na konieczność wspólnego planowania operacyjnego i rozbudowy zdolności obronnych Sojuszu. Szczególne obszary krytyczne, takie jak Cieśniny Duńskie, Zatoka Fińska czy Gotlandia, odgrywają kluczową rolę w planach obrony i strategii odstraszania. Planowanie operacyjne musi uwzględniać zarówno zagrożenia hybrydowe, jak i ataki na infrastrukturę podmorską, ale również i pełnoskalowe działania wojenne. W ramach odstraszania NATO już dziś prowadzi monitorowanie aktywności Floty Bałtyckiej oraz realizuje zadania ochrony infrastruktury krytycznej, jak Baltic Sentry. Współpraca państw NATO w regionie Bałtyku pozwala na skuteczne odpieranie zagrożeń i operacyjne wsparcie obrony kolektywnej.

Słowa kluczowe: Morze Bałtyckie, bezpieczeństwo, infrastruktura krytyczna, planowanie operacyjne, NATO

¹ krzysztof.król@mon.gov.pl

Abstract: The Concept of Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area, developed in 2020, and the NATO Strategic Concept 2022 created a strategic framework for activities in the Baltic region. Deterrence as a means of avoiding armed conflict and the preparation of coherent and executable regional plans for collective defence are crucial. Following the accession of Sweden and Finland, the Baltic became the „internal NATO lake”, which increased opportunities for defence cooperation and strengthening the security of critical infrastructure. Russia’s Baltic Fleet remains one of the most important elements of the threat to NATO countries in the region. Its military potential, including various missile systems, influences the need for joint operational planning and expansion of the Alliance’s defence capabilities. Specific critical areas such as the Danish Straits, the Gulf of Finland or Gotland play a key role in defence plans and deterrence strategies. Operational planning must address both hybrid threats, as well as attacks on subsea infrastructure, and full-scale warfare. As part of its deterrence, NATO has already been monitoring the activity of the Baltic Fleet and has carried out critical infrastructure protection missions, such as Baltic Sentry. The cooperation of NATO countries in the Baltic region allows for effective repelling of threats and operational support for collective defence.

Keywords: Baltic Sea, security, critical infrastructure, operational planning, NATO

Wstęp

Opracowana w 2020 r. niejawna Koncepcja Odstraszania i Obrony Obszaru Euro-Atlantyckiego² oraz Koncepcja Strategiczna NATO 2022³ stworzyły ramy strategiczne dla osiągnięcia celów operacyjnych odstraszania i obrony przed agresywną polityką i działaniami militarnymi Rosji. Operacyjnie Bałtyk poza Morzem Śródziemnym

² S.R. Covington, *NATO’s Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA)*, Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, 2 sierpnia 2023 r., <https://www.belfercenter.org/publication/natos-concept-deterrence-and-defence-euro-atlantic-area-dda> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

³ NATO 2022 Strategic Concept, North Atlantic Treaty Organization, Bruksela, 29 czerwca 2022 r., https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf (dostęp: 31 marca 2025 r.).

i Arktycznym jest jedynym możliwym kierunkiem wyjścia okrętów rosyjskiej marynarki wojennej na Atlantyk i prowadzenia działań przeciwko okrętom NATO, odcinając wsparcie z USA i Kanady, lub przeciwko celom na terenie Europy Zachodniej. Stąd jego znaczenie nie tylko dla bezpieczeństwa państw regionu Morza Bałtyckiego. Nowa Koncepcja Strategiczna redefiniowała najważniejszą misję Sojuszu – obronę kolektywną na odstraszanie i obronę, w której to odstraszanie zajmuje miejsce szczególne. To od skuteczności odstraszania zależeć będzie rozpoczęcie lub brak konfliktu militarnego z Sojuszem. Odstraszanie to również faza działań, w której zostanie zbudowana wiarygodna obrona przed jakimkolwiek scenariuszem agresji Rosji na państwa NATO.

Przystąpienie do NATO Szwecji i Finlandii stworzyło dogodniejsze warunki do zapewnienia bezpieczeństwa i swobody żeglugi na Bałtyku. Niemniej nowa sytuacja wymusza konieczność zintensyfikowania nowatorskich poszukiwań, które wzmacniają odstraszanie i obronę oraz rozwiązań zapewniających bliższą współpracę państw mających dostęp do akwenu, również z perspektywy rosyjskich działań hybrydowych. Szczególne znaczenie w tym kontekście odgrywa bezpieczeństwo morskiej infrastruktury krytycznej i budowa odporności na zagrożenia ze strony sił morskich Federacji Rosyjskiej. Planowanie działań połączonych w fazie odstraszania i opracowanie spójnych regionalnych planów obrony kolektywnej w wymiarze wielodomenowym stały się kluczowymi wymogami bezpieczeństwa tego obszaru. Takie podejście pozwala na osiągnięcie efektów operacyjnych w domenie morskiej nie tylko poprzez działania sił morskich, lecz także uwzględniając potencjał domeny lądowej, powietrznej, cyberprzestrzeni i przestrzeni kosmicznej.

W artykule przedstawione zostaną zasadnicze zmiany, które zaszyły w podejściu do planowania zarówno działań „enhanced vigilance”, wzmożonej czujności i monitorowania⁴ wspierających odstraszanie, jak i klasycznego planowania wyprzedzającego operacji

⁴ *NATO Enhanced Vigilance Activity – EASTERN SHIELD*, Joint Force Command Brunssum, 11 października 2023 r., <https://jfcbs.nato.int/page5964943/2023/nato-enhanced-vigilance-activity-eastern-shield> (dostęp: 1 kwietnia 2025 r.).

obronnej, szczególnie w kontekście działań morskich oraz osobistych doświadczeń i obserwacji tego procesu. Autor, jako szef sztabu Dowództwa Sił Połączonych Sojuszu w Brunssum (JFCBS)⁵, odpowiadał za organizację obydwu typów działań planistycznych, w tym za planowanie użycia sił połączonych na obszarze Bałtyku. Ze względu na fakt, że większość dokumentów doktrynalnych sojuszniczych czy narodowych nie odzwierciedla aktualnego stanu procedur i podejścia do planowania, a jedynie tworzy ramy jego realizacji, treści zostaną dobrane w sposób selektywny tak, aby były spójne z Koncepcją Strategiczną NATO 2022 i NATO Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA) oraz odnosiły się do faktycznie realizowanych procesów planistycznych. Ze względu na klauzule niejawności samych planów nakreślone zostanie jedynie kilka obszarów, które wzięto pod uwagę w procesie planowania na poziomie operacyjnym. Mają one charakter jawny i były już poruszane w przestrzeni publicznej.

Zmiana paradygmatu misji i ram planowania w NATO

NATO z perspektywy strategicznej postrzega swoją dotychczasową historię w czterech okresach: zimna wojna (cztery koncepcje strategiczne odstraszania i obrony)⁶, misje i operacje poza obszarem Sojuszu, wojna z terroryzmem po 11 września 2001 r. (trzy jawne koncepcje strategiczne)⁷ oraz obecny czwarty okres – powrót do korzeni

⁵ Autor był szefem sztabu Dowództwa Sił Połączonych Sojuszu w Brunssum (*Allied Joint Force Command Brunssum*) w latach 2020–2023.

⁶ Cztery koncepcje zimnowojenne to: Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Północnego Atlantyku (DC 6/1), 1 grudnia 1949 r.; Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Traktatu Północnego Atlantyku (MC 3/5), 3 grudnia 1952 r.; Ogólna Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Traktatu Północnego Atlantyku (MC 14/2), 23 maja 1957 r.; Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Organizacji Traktatu Północnego Atlantyku (MC 14/3), 16 stycznia 1968 r., <https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a491201a.pdf> (dostęp: 2 sierpnia 2024 r.).

⁷ Koncepcje postzimnowojenne to: Nowa Koncepcja Strategiczna Sojuszu, 8 listopada 1991 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23847.htm (dostęp: 26 marca 2025 r.); Koncepcja Strategiczna Sojuszu, 24 kwietnia 1999 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_27433.htm (dostęp: 26 marca 2025 r.); Aktywne Zaangażowanie,

odstraszania i obrony. Problematyka planowania operacyjnego NATO w dwóch środkowych okresach, w których Polska brała aktywny udział, a od 1999 r. stała się już pełnoprawnym członkiem, skupiała się głównie na planowaniu reagowania kryzysowego, mniej zaś na planowaniu obrony kolektywnej, chociaż ta była zawsze wymieniana na pierwszym miejscu. Opracowane po 2014 r. plany stopniowej odpowiedzi nie uwzględniały w pełni zagrożenia ze strony Rosji tak, jak postrzegają je kraje z nią sąsiadujące, i skupione były głównie na użyciu Sił Odpowiedzi NATO (*NATO Response Force*). Ważną rolę w tych planach odgrywały także siły morskie i ich zdolności.

Po wycofaniu misji Resolute Support z Afganistanu zakończył się 20-letni okres działań NATO⁸ w tym regionie. JFCBS, które dowodziło tą misją, jako Połączone Dowództwo Operacji, położone poza obszarem działań, zmieniło skupienie swojego głównego wysiłku na odstraszanie i obronę w nowym regionalnym obszarze odpowiedzialności. Już w 2021 r. wdrożono dyrektywę strategiczną SACEUR-a o odstraszaniu Rosji i rozpoczęto stosowne do tego planowanie obronne. Dyrektywa ma na celu sformalizowanie przejścia NATO na odstraszanie w czasie pokoju i położenie większego nacisku na gotowość Sojuszu. Jest to komunikowane i praktycznie realizowane przez NATO jako działania w ramach wzmożonej czujności i monitorowania. W kontekście Morza Bałtyckiego na szczególną uwagę zasługuje monitorowanie wszelkiej działalności Floty Bałtyckiej, a przede wszystkim corocznych ćwiczeń „Tarcza Oceaniczna”, odbywających się po dniu Marynarki Wojennej Federacji Rosyjskiej, organizowanym historycznie w Sankt Petersburgu⁹.

Nowoczesna Obrona, Koncepcja Strategiczna 2010, 19 listopada 2010 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm (dostęp: 26 marca 2025 r.).

⁸ Ten okres trwał od ISAF w 2003 r., po Resolute Support od 2015 do 2021 r. Misje miały na celu zapewnienie stabilizacji i pomocy w odbudowie kraju, a także szkolenie i wsparcie afgańskich sił bezpieczeństwa, lecz niestety zakończyły się niepowodzeniem i pospiesznym wycofaniem całości sił.

⁹ W święcie Marynarki Wojennej FR w 2023 r., obchodzonym w ostatnią niedzielę lipca, uczestniczyło ponad 45 okrętów różnych klas z wszystkich flot morskich i oceanicznych. Por.: R. Kamiński, *Wielka parada okrętów i ćwiczenia morskie „pokazem siły” Rosji na Bałtyku*, Gospodarka Morska, 2 sierpnia 2023 r., <https://www.gospodarkamorska.pl/wielka-parada-okretow-i-cwiczenia-morskie-pokazem-sily-rosji-na-baltyku-72733> (dostęp: 26 marca 2025 r.).

Agresywna polityka Federacji Rosyjskiej na Bałtyku i Morzu Czarnym pod koniec 2021 i na początku 2022 r., w tym agresja zbrojna na Ukrainę, spowodowały przyspieszenie wszelkich procesów planistycznych i organizacyjnych – zarówno tych w obszarze odstraszania, jak i obrony. Z perspektywy strategicznej państw basenu Morza Bałtyckiego szczególną rolę odgrywa w nich domena morska. Z jednej strony zapewnia realizację ekonomicznych celów gospodarczych i rozwojowych państw, z drugiej zaś w perspektywie militarnej jest nośnikiem wyzwań, ryzyk i szans wymagających zapewnienia odpowiedniego potencjału i zdolności do odstraszania i reagowania w czasie rywalizacji i konfrontacji¹⁰ oraz skutecznego prowadzenia operacji obronnej w czasie konfliktu militarnego.

W wymiarze odstraszania działania wzmożonej czujności i monitorowania, opisane w DDA, są organizowane w celu zakwestionowania rosyjskiej przewagi w domenach operacyjnych, bliskości geograficznej i gotowości wojsk, służą zapobieganiu destabilizacji i zastraszaniu oraz utrzymują równowagę i stabilność¹¹.

Zadania odstraszania są realizowane w ramach wspomnianej już dyrektywy strategicznej SACEUR-a oraz planów wykonawczych sojusznicznych dowództw połączonych¹², w których opracowaniu biorą udział dowództwa domenowe¹³ oraz narodowe dowództwa operacyjne lub połączone. Plany aktywności „Eastern Shield” są planami periodycznie uaktualnianymi i egzekwowanymi. Należy w tym miejscu podkreślić, że państwa członkowskie Sojuszu odgrywają aktywną rolę w definiowaniu potrzeb tej aktywności oraz po zsynchronizowaniu realizują również swoje narodowe działania odstraszania. W tym kontekście szczególnie istotne są komplementarność działań i spójność komunikacji strategicznej.

¹⁰ Kontynuuum relacji międzynarodowych (zgodnie z doktryną AJP-01 Allied Joint Doctrine, Edition F Version 1, 1 grudnia 2022 r., s. 7, oraz Projektem DD-01) to: faza współpracy, rywalizacji, konfrontacji i konfliktu militarnego.

¹¹ S.R. Covington, *NATO's Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA)*, Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, 2 sierpnia 2023 r., <https://www.belfercenter.org/publication/natos-concept-deterrence-and-defence-euro-atlantic-area-dda> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹² JFCBS, JFCNP oraz JFCNF.

¹³ LANDCOM, AIRCOM i MARCOM, a także przedstawiciele cyber i space command.

Aktywności odstraszania – wzmożonej czujności i monitorowania – w domenie morskiej dowodzona jest przez MARCOM¹⁴, a w basenie Morza Bałtyckiego przez nowo utworzone CTFB¹⁵. Działania realizowane są w domenie morskiej przez SNF¹⁶. W ich skład wchodzi NS-MG1¹⁷ i NMCMG1¹⁸ oraz aktywność morskich sił narodowych, które aktualnie nie są wydzielone do dyżurów Sił Odpowiedzi NATO. Odstraszanie może skupiać się na jednej domenie np. morskiej, która jest wtedy domeną wspieraną¹⁹ i koordynuje wkład osiągnięcia efektów operacyjnych działań innych domen operacyjnych. Przykładem tak realizowanego odstraszania jest prowadzona w ramach aktywności NATO Baltic Sentry²⁰. Jej misja to ochrona podmorskiej infrastruktury krytycznej.

Biorąc pod uwagę zapisy Koncepcji Strategicznej, zarówno Sojusz, jak i poszczególne państwa członkowskie muszą być przygotowane do realizacji zadań odstraszania oraz do obrony. Wpływanie na kalkulacje i decyzje adwersarza jest realizowane w etapie odstraszania ogólnego²¹ i odstraszania dostosowanego²² oraz ostatecznie bezpo-

¹⁴ Por.: Allied Maritime Command – MARCOM, Sojusznicze Dowództwo Sił Morskich, <https://mc.nato.int/about-marcom> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹⁵ Command Task Force Baltic – CTFB: Ł. Zalesiński, *Nowe dowództwo NATO na Bałtyku. Z polskim udziałem*, Polska Zbrojna, 16 października 2024 r., <https://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/42607?t=Nowe-dowodztwo-NATO-na-Baltyku-Z-polskim-udzialem> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹⁶ Zob.: NATO Standing Naval Forces, NSNF, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/missions/NATO-standing-naval-forces> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹⁷ Zob.: Standing NATO Maritime Group 1 – SNMG1, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/snmg1> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹⁸ Zob.: Standing NATO Mine Countermeasures Group 1 – SNMCMG1, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/snmcmg1> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

¹⁹ Relacje dowodzenia wspierany/wspierający opisano w: Allied Joint Doctrine, Edition F Version, 1 grudnia 2022 r., s. 121.

²⁰ *NATO launches 'Baltic Sentry' to increase critical infrastructure security*, North Atlantic Treaty Organization, 14 stycznia 2025 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_232122.htm (dostęp: 12 maja 2025 r.); *Baltic Sentry to enhance NATO's presence in the Baltic Sea*, SHAPE, 14 stycznia 2025 r., <https://shape.nato.int/news-releases/baltic-sentry-to-enhance-natos-presence-in-the-baltic-sea> (dostęp: 29 marca 2025 r.).

²¹ Odstraszanie ogólne realizuje się w fazie współpracy i początkowej fazie rywalizacji i polega głównie na komunikowaniu swoich zdolności, potencjału.

²² Odstraszanie dostosowane jest realizowane w końcowej fazie rywalizacji i przejścia do fazy konfliktu.

średniego²³, które tworzy warunki do przygotowania i prowadzenia skutecznej obrony, jeśli odstraszanie nie osiągnie swojego celu. W tym aspekcie kluczowe są klarowne komunikowanie adversarzowi naszych interesów, intencji oraz stanowczość reagowania w ich obronie.

W kontekście nowej Koncepcji Strategicznej Sojuszu 2022 oraz bezpieczeństwa Morza Bałtyckiego nie sposób pominąć nowej doktryny morskiej Federacji Rosyjskiej²⁴. Jak komentuje ją Anna Maria Dynier: „W porównaniu z dokumentem z 2015 r. ma ona charakter zdecydowanie bardziej konfrontacyjny w stosunku do USA i NATO. Wskazano w niej Arktykę jako najważniejszy region, w którym rosyjskie interesy mają być zabezpieczone. Oznacza to, że rosyjska aktywność wojskowa na Dalekiej Północy wzrośnie, co podobnie jak deklarowane wzmocnienie zdolności morskich Rosji na Bałtyku będzie wywoływało napięcia z krajami NATO”²⁵.

Wybrane aspekty opracowania projektu operacji

Każda operacja, szczególnie ta wielonarodowa i połączona lub wielodomenowa, wymaga dokonania dogłębnej analizy misji i oceny sytuacji. W tym procesie analizie podlegają m.in.: zdefiniowany stan końcowy (określany na poziomie strategicznym/politycznym), środek ciężkości, sposób podejścia do oddziaływania na ten środek, cele, warunki decydujące, efekty operacyjne i działania, linie operacyjne, punkt kulminacyjny, kolejność działań i fazy operacji²⁶.

²³ Odstraszanie bezpośrednio jest realizowane w ramach przygotowania do obrony i ma za zadanie ostatecznie odwieść agresora od wdrażania jego planów.

²⁴ Maritime Doctrine of the Russian Federation, Russia Maritime Studies Institute, U.S. Naval War College, 31 lipca 2022 r., https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D (dostęp: 31 marca 2025 r.).

²⁵ A.M. Dynier, *Nowa doktryna morska Federacji Rosyjskiej*, „Komentarz PISM” 2022, nr 110, 2 sierpnia 2022 r., <https://www.pism.pl/publikacje/nowa-doktryna-morska-federacji-rosyjskiej> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

²⁶ AJP-5 Edition 5 version 2, 2019, s. 39.

Każde planowanie operacyjne rozpoczyna się od dogłębnego poznania i zrozumienia środowiska przyszłych działań. Zrozumienie otoczenia, w którym będzie prowadzona operacja, jest kluczowym warunkiem skutecznego planowania, szczególnie na etapie projektowania operacji. Projekt operacji określa główne podejście do przyszłej operacji, podczas gdy wszystkie działania sił wydzielonych do jej prowadzenia są z niego wywnioskowane²⁷. W celu możliwie holistycznego zrozumienia środowiska operacyjnego NATO-wska dyrektywa kompleksowego planowania operacji (*Comprehensive Operations Planning Directive*, COPD)²⁸ wprowadza i używa termin „kompleksowe przygotowanie środowiska operacyjnego” (*Comprehensive Preparation of the Operational Environment*, CPOE), w którym wykorzystuje model PMESII²⁹ do opracowania analiz. Wykorzystanie modelu PMESII opisane jest również w AJP-5³⁰ i ma za zadanie zapewnić, aby wymagania informacyjne decydentów, planistów i operatorów były wypełnione kompleksowo. CPOE jest procesem angażującym wiele dowództw sojuszniczych, państw członkowskich i inne instytucje. CPOE uwzględnia Połączone Przygotowanie Informacyjne Środowiska Operacyjnego (JIPOE) i wsparcie połączonej oceny rozpoznawczej, co zapewnia kontekst do zrozumienia problemu przyszłej operacji. Połączona doktryna AJP-2 Rozpoznania, Wywiadu, Kontrwywiadu i Bezpieczeństwa Operacji przedstawia lepsze zrozumienie połączonego rozpoznawczego przygotowania środowiska operacyjnego (JIPOE), wykraczając poza dawne tradycyjne skupienie się na kwestiach wojskowych, ujętych w spektrum PMESII. JIPOE opisuje główne cechy i pozwala personelowi planistycznemu na dalszą ocenę potencjalnego wpływu środowiska operacyjnego na realizację misji.

Zdefiniowanie i analiza środowiska operacyjnego, realizowana przez JOPG³¹, pozwala wypracować produkty CPOE/JIPOE, które

²⁷ *ibidem*, s. 3–2.

²⁸ Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive COPD Interim V1.0, 17 grudnia 2010 r.

²⁹ PMESII – political, military, economic, social, infrastructure and information.

³⁰ AJP-5, *op. cit.*, s. 3–2.

³¹ Joint Operations Planning Group – JOPG, COPD, s. 1–5.

powinny opisywać zasadnicze charakterystyki danego środowiska operacyjnego i umożliwiać JOPG dalszą ocenę potencjalnego wpływu tego środowiska na prowadzenie operacji. Analiza zadania zasadniczo składa się z oceny wpływu czterech elementów: czasu, przestrzeni, sił i informacji³². Poniżej przedstawione zostaną bardzo wybiórczo niektóre elementy tej oceny.

Ocena przeciwnika (sił) jest jednym z kluczowych elementów tego procesu i w czasie opracowania planów regionalnych miała znaczenie fundamentalne dla całego procesu planowania operacyjnego. Ta ocena wpłynęła na wszelkie kolejne kroki realizowane w procesie. Na uwagę zasługuje tu fakt, że planowanie uwzględniało przyjętą na poziomie politycznym i strategicznym ocenę przeciwnika, ale pozwalało na elastyczne podejście do maksymalnego uwzględnienia oceny zagrożeń każdego z krajów regionu biorącego udział w procesie.

Spośród 11 aspektów³³ branych pod uwagę w procesie połączonej oceny przygotowania środowiska operacyjnego CPOE w artykule zostaną poruszone wybrane charakterystyki Bałtyku szczególnie istotne dla wymiaru morskiego połączonej operacji obronnej – geometria

³² COPD, s. 4, 39, 40.

³³ Charakterystyki obszaru operacji i ich wpływ na działania: geometria teatru działań (możliwy dostęp, rozmieszczenie, wejście, obszary działań, bazy i odległości, linie komunikacyjne, zapewnienie ciągłości działań itp.), charakterystyka geograficzna/oceanograficzna (obserwacja, przeszkody, ruch/mobilność, kluczowy teren, obszary litoralne – głównie w działaniach ekspedycyjnych, wąskie „gardła”, międzynarodowe szlaki morskie), charakterystyki meteorologiczne (widoczność, mobilność naziemna, operacje lotnicze, operacje morskie, ryzyko dla personelu), demografia (możliwości rozwoju, migracja, przesiedlenia ludności/uchodźców, zależność od pomocy humanitarnej, ludność zagrożona, bezrobocie), sytuacja polityczna (wiarygodność, poparcie, skuteczność rządów w zapewnianiu podstawowych potrzeb ludności, opozycja, stabilność, status sił zbrojnych, porozumienia, rządy prawa), sytuacja militarna i bezpieczeństwa (zagrożenia zewnętrzne/wewnętrzne, wojska i siły zastępcze, grupy uzbrojone nielegalnie, ekstremizm/terroryzm, obszary operacyjne, rozmieszczenie wojska, policji, działania wojskowe), sytuacja gospodarcza (dostępność pieniędzy, żywności, energii, surowców, przemysłu, usług), sytuacja społeczno-kulturalna (spójność społeczna/konflikty, grupy dominujące, ekstremizm), sytuacja zdrowotna i medyczna (ryzyko głodu, chorób, epidemii, zagrożeń dla środowiska, dostępne wsparcie medyczne), sytuacja infrastrukturalna (możliwe punkty wejścia na teatr, infrastruktura teatru, np. adekwatność węzłów i sieci transportowych i komunikacyjnych), media, magazynowanie i dystrybucja paliw, wsparcie państw gospodarza), sytuacja informacyjna i medialna (kontrola/stronniczość/manipulacja mediami, publiczny dostęp do informacji, wykorzystanie propagandy, solidność komunikacji). Por.: Allied Command Operations Comprehensive Operations

Planning Directive COPD Interim V1.0, 17 grudnia 2010 r., s. 4–36.

teatru działań i charakterystyka geograficzna/oceanograficzna (przestrzeń). W tych obszarach istotnymi dla operacji są: kluczowy teren, wąskie „gardła”, międzynarodowe szlaki morskie, infrastruktura krytyczna.

Analiza geometrii obszaru działań połączonych Morza Bałtyckiego uwzględnia „zasięg operacyjny” sojusznicznych sił połączonych w oparciu o zasięg, w którym dedykowane siły mogą działać lub utrzymywać skutecznie operację³⁴. Uwzględnia się tu szczególnie Rosję oraz kraje z nią graniczące, dla których Sojusz poprzez swoje plany i działania niweluje przewagi w poszczególnych domenach, bezpośredniej bliskości geograficznej oraz gotowości i dostępności sił³⁵.

Flota Bałtycka jest zasadniczym elementem militarnego instrumentu władzy Federacji Rosyjskiej w tym obszarze. Jej główne zadania to: odstraszanie Zachodu, obrona eksklawy królewieckiej do czasu przybycia wojsk z Zachodniego Okręgu Wojskowego lub Białorusi, utworzenie stref antydostępowych oraz wykonywanie ataków na wybrane cele w państwach Sojuszu Północnoatlantyckiego³⁶.

Flota stacjonuje w trzech portach – Bałtysku w obwodzie królewieckim, czyli w głównej bazie Floty, Kronsztadzie i Łomonosowie w obwodzie leningradzkim. Flota jest także częścią Leningradzkiego Okręgu Wojskowego. We Flocie Bałtyckiej zgodnie z danymi podawanymi przez The Military Balance służy obecnie 56 okrętów bojowych, a według RussianShip.info 53 jednostki (tabela 1). W najbliższych latach do Floty mają dołączyć nowe okręty podwodne³⁷.

³⁴ COPD, s. A-17.

³⁵ Covington, NATO's Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA).

³⁶ I. Topolski, *Potencjał militarny Federacji Rosyjskiej w obwodzie kaliningradzkim*, „Komentarze IES” 2022, nr 708 (220), Instytut Europy Środkowej, 10 października 2022 r., <https://ies.lublin.pl/komentarze/potencjal-militarny-federacji-rosyjskiej-w-obwodzie-kaliningradzkim/> (dostęp: 30 marca 2025 r.).

³⁷ M. Gac, *Flota Bałtycka w polityce bezpieczeństwa morskiego Rosji: historia i współczesność*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2024, t. 18, nr 2, s. 57.

Tab. 1. Siły morskie na Morzu Bałtyckim, zasadnicze okręty bojowe.

	DEU	DNK	EST	FIN	LTU	LVA	POL	SWE	NATO	RUS
niszczyciele	3	3	-	-	-	-	-	-	6	1
fregaty	8	2	-	-	-	-	2	-	12	6
korwety	5	4	-	-	-	-	2	5	16	6
okręty rakietowe	-	-	-	8	-	-	3	4	15	14
okręty minowania/ przeciwminowe	12	4	4	8	3	4	21	7	63	10
okręty desantowe	-	-		9			8	6	23	15
okręty podwodne	6	-		-			1	4	11	1
Ogółem	28	13		10			36	24	112	53

Źródło: oprac. własne na podstawie The Military Balance 2025 i RussianShips.info (dostęp: 31 marca 2025 r.).

W skład związku wchodzi poza siłami marynarki wojennej również jednostki sił powietrznych (34 Mieszana Dywizja Lotnicza) i wojsk lądowych (11 Korpus Armijny Wojsk Obrony Wybrzeża i Wojsk Lądowych – 11 KA), co predysponuje go do osiągnięcia efektów i celów operacyjnych na Bałtyku zarówno w fazie rywalizacji i konfrontacji, jak i konfliktu zbrojnego.

Szczególne zagrożenie dla sił Sojuszu stwarzają zdolności antydostępowe bazowania naziemnego jak S-400, S-300, Iskander-M, Bastion oraz zdolności rakietowe okrętów Federacji Rosyjskiej, wyposażonych w rakiety manewrujące Kalibr-NT, czy samoloty MIG-31 z rakietami hipersonicznymi Kindżał. Część z tych systemów stanowi podstawę odstraszenia nuklearnego Rosji. Te zdolności dorównują lub przewyższają połączone zdolności wszystkich państw Sojuszu z basenu Morza Bałtyckiego. Szczególnie zagrożone są państwa nadbałtyckie: Estonia, Łotwa i Litwa oraz Finlandia i Polska. Należy podkreślić, że żadne z państw basenu Morza Bałtyckiego nie posiada potencjału zdolnego do samodzielnego stawienia czoła Flocie Bałtyckiej. Szczególnie trudne położenie w tym względzie ma zagrożona z kilku kierunków Finlandia. Rosja podjęła decyzję o wzmocnieniu marynarki wojennej na Jeziorze Ładoga. Zamierza wyposażyć ją w sześć okrętów rakietowych z systemami Kalibr-NT, zdolnymi do

rażenia krytycznych celów na terytorium południowej Finlandii i Szwecji.

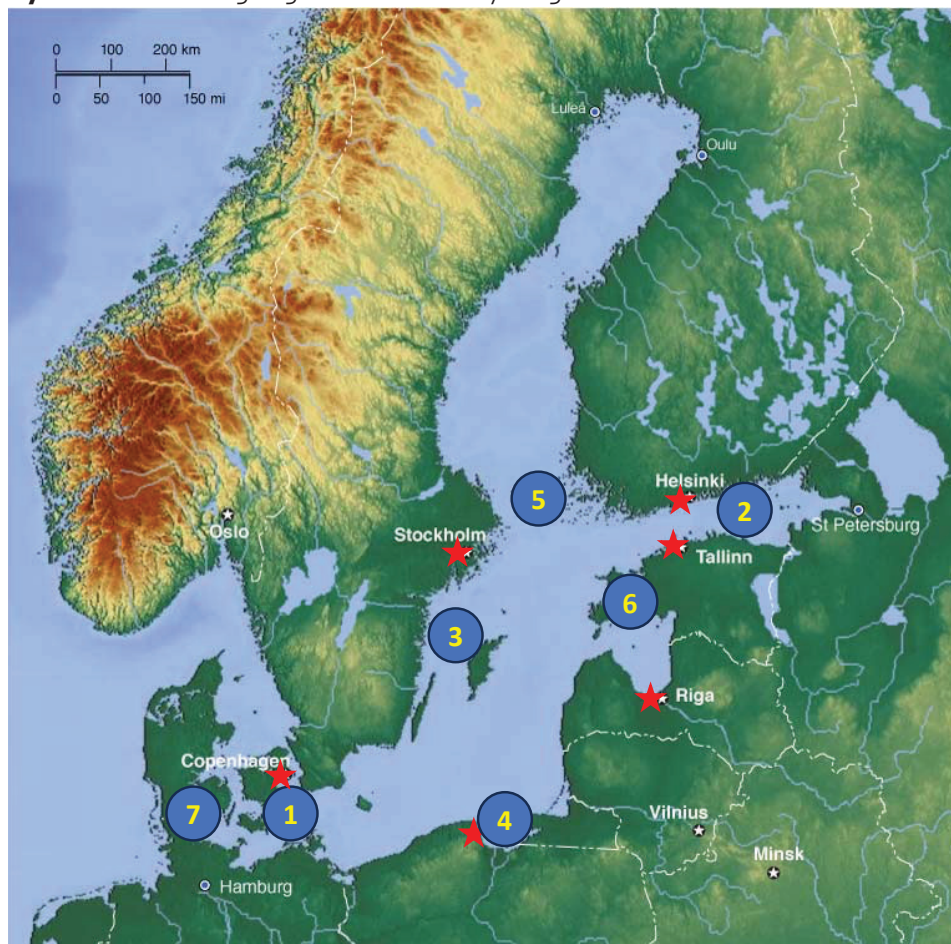
Z perspektywy prowadzonej analizy przestrzeni możemy wyróżnić cztery elementy: linie komunikacyjne, obszary krytyczne, obszary rozmieszczenia wojsk i obszary kluczowe. Ocena linii komunikacyjnych, również tych morskich, ogranicza się do pytania o to, czy linie komunikacyjne do i w obrębie obszaru operacji są odpowiednie, bezpieczne i zrównoważone. Ocena obszarów krytycznych wyjaśnia, czy kluczowe tereny i obszary o znaczeniu krytycznym mogą być skutecznie zabezpieczone i jakie są ryzyka, jeśli nie mogą być. Ocena obszarów rozmieszczenia wojsk odpowiada na pytanie o implikacje rozmieszczenia sił na wymaganych obszarach operacyjnych pod względem szybkości, mobilności, podatności na zagrożenia, możliwości wsparcia i kontroli. Ocena obszarów krytycznych odpowiada na pytanie, czy i gdzie są krytyczne obszary, w których określone warunki będą decydować o sukcesie lub porażce operacji.

Jedyny nieograniczony dostęp ze strony zachodniej Morza Północnego i dalej Oceanu Atlantyckiego na Bałtyk zapewniają Cieśniny Duńskie (rysunek 1, koło 1), które są pierwszym i najważniejszym obszarem krytycznym. Cieśniny to również wąskie „gardło”, które pozwala kontrolować ruch na szlakach żeglugowych. Niemniej same cieśniny mogą zostać zaminowane, co uniemożliwi wykorzystanie szlaków do czasu usunięcia zagrożenia. Kolejnym obszarem krytycznym jest Kanał Kiloński (rysunek 1, koło 7), pozwalający na wejście okrętów NATO na Bałtyk. Jego utrzymanie zapewnia elastyczność użycia sił morskich i pozwala na stwarzanie dylematów operacyjnych agresorowi.

Z perspektywy planowania i prowadzenia operacji połączonej akcesja Finlandii i Szwecji do NATO zmieniła na korzyść Sojuszu geografie tego obszaru. Jedyny szlak morski, łączący Sankt Petersburg i port wojenny w Kronsztadzie z obwodem królewieckim, może zostać łatwo zamknięty poprzez zablokowanie Zatoki Fińskiej (rysunek 1, koło 2) przez Finlandię i Estonię – to drugi obszar krytyczny. Ponadto zapewnienie bezpiecznej i nieograniczonej nawigacji przez zatokę w fazie rywalizacji i konfrontacji ma niezwykle istotne znaczenie

dla morskich szlaków gospodarki Rosji, gdyż niemal 30 proc. towarów dostarczanych do i z Rosji drogą morską jest transportowanych przez Morze Bałtyckie, w tym przez Zatokę Fińską.

Rys. 1. Geometria i geografia Morza Bałtyckiego.

Źródło: oprac. na podstawie <https://www.nationsonline.org/maps/Baltic-Sea-topographic-map.jpg> (dostęp: 12 maja 2025 r.).

Obszarem krytycznym na Bałtyku jest również szwedzka wyspa Gotlandia (rysunek 1, koło 3). „Kto kontroluje Gotlandię, ten

kontroluje Bałtyk”³⁸. Strategiczne położenie wyspy niemal na środku morza pozwala zbudować zdolności antydostępowe A2AD³⁹ przeciwko okrętom i samolotom przeciwnika, co uniemożliwia bezpieczną nawigację lub wsparcie innych kierunków. Stąd ocena generała Michaela Bydena (Naczelnego Dowódcy Szwedzkich Sił Zbrojnych w latach 2015–2024), że aby zachować manewr sił morskich na Bałtyku, Rosja będzie dążyła do zajęcia w pierwszej kolejności tego kluczowego terenu i uniemożliwi swobodę operowania okrętom NATO. Generał wskazywał również na potencjalne plany przejęcia Wysp Alandzkich (rysunek 1, koło 5), które pozwoliłyby Flocie Bałtyckiej na zablokowanie Zatoki Botnickiej i części portów Finlandii.

Wstąpienie Szwecji i Finlandii do Sojuszu nabrało szczególnego znaczenia z perspektywy głębi strategicznej i operacyjnej obrony Estonii, Łotwy i Litwy, stwarzając dogodniejsze warunki wsparcia obrony tych krajów ze strony morza przez NATO. W grę wchodziłoby wsparcie zdolności obrony powietrznej, wsparcie ogniowe oraz logistyczne. Niemniej z perspektywy potencjalnych planów przeciwnika zajęcie przez jednostki desantu morskiego Rosji estońskich wysp Hiiuma lub Saaremaa obszaru krytycznego (rysunek 1, koło 6) i utworzenie tam „bańki” antydostępowej znacząco skomplikowałoby stworzenie odpowiednich warunków do wsparcia broniących się sił NATO w tych krajach.

Specjalnego znaczenia nabiera zachowanie czujności przez siły Sojuszu i niedopuszczenie do powyższych scenariuszy. Tu pojawia się szczególne zadanie dla polskiej Marynarki Wojennej, która operuje na krytycznym obszarze sąsiadującym przez Zatokę Gdańską (rysunek 1, koło 4) z „jedynym lotniskowcem” na Bałtyku – obwodem królewieckim. Polska Marynarka Wojenna jest najlepiej dyslokowana geograficznie do zapewnienia wspólnej połączonej świadomości sytuacyjnej portu w Bałtyjsku oraz całego bastionu antydostępowego

³⁸ Por. wypowiedzi gen. Michaela Bydena, Naczelnego Dowódcy Szwedzkich Sił Zbrojnych w latach 2015–2024 w wywiadzie dla niemieckiego portalu RND: *Gotlandia na celowniku Putina*, Defence24, 22 maja 2024 r., <https://defence24.pl/geopolityka/gotlandia-na-celowniku-krempla> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

³⁹ Anti-Access/Area Denial – A2AD (ang.).

A2AD. Posiada również największe siły do działań przeciwminowych i walki minowej (tabela 1).

Szczególne znaczenie mają również stolice i duże skupiska ludności państw leżących nad Bałtykiem. Na wybrzeżu Morza Bałtyckiego leży aż pięć stolic (rysunek 1). Brak zapewnienia odpowiedniej obrony i zabezpieczenia tych obszarów mogłoby mieć poważne konsekwencje dla osiągania celów operacji, ich położenie na linii rozgraniczenia pomiędzy JFCBR i JFCNF utrudniłoby zaś skuteczność i efektywność ich obrony.

Analiza sił pozwala również patrzeć szerzej na możliwość wsparcia działań marynarek wojennych na Bałtyku. Wsparcie może być prowadzone przy użyciu środków rozpoznania i rażenia sił lądowych, sił powietrznych i naziemnych systemów rakietowych marynarki wojennej. Należy tu jednak podkreślić, że wsparcie zdolnościami NATO „over the horizon” spoza tego obszaru może być dodatkowo realizowane przez lotnictwo stacjonujące na lotniskowcach na Adriatyku⁴⁰, Morzu Śródziemnym oraz, co jest szczególnie istotne ze względu na dystans i szybkość reakcji, z Morza Północnego⁴¹. Wymagane przy tego typu misjach jest jednak tankowanie samolotów w powietrzu lub mniej ekonomiczne lądowanie na bezpiecznych lotniskach w głębi obszaru tyłowego.

Szczególne znaczenie ma analiza warunków decydujących, dla których grupa planowania operacyjnego (JOPG) określa zmiany wymagane w systemie wojsk własnych i przeciwnika oraz określa istotne działania, w ramach funkcji połączonych⁴², wpływające na jeden lub więcej efektów, te zaś mogą tworzyć różne warunki decydujące o osiągnięciu celu na poziomie operacyjnym⁴³.

⁴⁰ M. Hypś, *Lotniskowiec USS Harry S. Truman na „BALTOPS”*, Konflikty.pl, 13 czerwca 2018 r., <https://www.konflikty.pl/aktualnosci/wiadomosci/lotniskowiec-uss-harry-s-truman-zaangazowany-w-baltops/> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

⁴¹ M. Świerczyński, *Truman płynie do Europy*, Polityka, 12 października 2018 r., <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1767084,1,truman-plynie-do-europy.read> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

⁴² Należą do nich: manewr, rażenie, dowodzenie i kierowanie, rozpoznanie, informacja, podtrzymanie działań, ochrona wojsk i współpraca cywilno-wojskowa. Zob.: AJP-01, Edition F, Version 1., s. 105–106.

⁴³ *ibidem*, s. 43 i 45.

Kolejnym istotnym elementem w procesie planowania operacyjnego na etapie opracowania koncepcji operacji (oceny wariantów działania przeciwnika i wariantów działania wojsk własnych) jest zdefiniowanie punktów decyzyjnych, w których dowódca będzie musiał podjąć decyzję w celu zapewnienia terminowej i właściwej realizacji działań oraz synchronizacji podległych sił i środków⁴⁴.

Wszystkie powyższe elementy: działania, efekty, warunki decydujące, cele operacyjne i punkty decyzyjne są zasadniczymi elementami projektu operacji, który stanowi podstawę do opracowania koncepcji operacji, a następnie właściwego planu operacji, uwzględniającego zsynchronizowane i uszczegółowione zadania dla wszystkich podwładnych.

Analiza środowiska operacji odstraszania różni się od przedstawionej powyżej, skupionej na działaniach militarnych wysokiej intensywności i dużej skali. Ocena zagrożenia w fazie konfrontacji poszerzona jest o takie aspekty jak: krytyczna infrastruktura podmorska, a w tym instalacje podmorskich kabli energetycznych, światłowodowych oraz rurociągów; bezpieczeństwo żeglugi; wymuszanie respektowania nałożonych na Rosję sankcji.

Niezwykle istotne z perspektywy ekonomicznej i politycznej dla krajów regionu jest bezpieczeństwo szlaków morskich. Przykład stanowi Finlandia, która w 95 proc. dostaw żywności oraz 50 proc. całości importu i eksportu⁴⁵ uzależniona jest od transportu morskiego na Bałtyku. Zamknięcie dróg morskich oznaczałoby duże problemy z zapewnieniem podstawowych potrzeb. Konieczne stałoby się włączenie innych środków transportu, głównie kolejowego i drogowego, które ze względu na ograniczony wolumen nie byłyby w stanie wypełnić potrzeb. Z tego powodu zapewnienie bezpieczeństwa żeglugi na Bałtyku jest jednocześnie zapewnianiem odporności państw NATO.

⁴⁴ *ibidem*, s. 49.

⁴⁵ U. Tapaninen, *How did the Finnish maritime transport volumes look like in 2024?*, Tales of Talsinki,

Professor Ulla Tapaninen's blog, 26 lutego 2025 r., <https://ullatapaninen.net/2025/02/26/how-did-the-finnish-maritime-transport-volumes-look-like-in-2024/> (dostęp: 26 marca 2025 r.).

Estonia, Łotwa i Litwa są połączone z resztą UE drogą lądową – Via Baltica – i kolejową – Rail Baltica⁴⁶, które zabezpieczają jedynie część potrzeb eksportu i importu tych krajów. W przypadku rosyjskich działań militarnych na kierunku przesmyku suwalskiego te szlaki mogłyby zostać łatwo zablokowane. W zakresie infrastruktury krytycznej⁴⁷ uszkodzenie może nastąpić nie tylko przez działanie grup specjalnych agresora, lecz także przy wykorzystaniu floty cywilnej. W ostatnich latach dało się zauważyć nową rosyjską tendencję do użycia cywilnych statków morskich do celów wojskowych, głównie transportu, ale również działań rozpoznawczych i dywersyjnych, w tym ataków na podwodną infrastrukturę krytyczną. Infrastruktura morska jest kosztowna w budowie i ekonomiczna w eksploatacji, jednak bardzo droga w naprawie – jeśli zostanie uszkodzona, państwa ponoszą ogromne koszty. Stąd zabiegi państw o właściwe jej monitorowanie i ochronę.

Kolejnym problemem dla państw NATO i UE jest rosyjska „flota cieni”, transportująca ropę mimo nałożonych sankcji i stanowiąca wyzwanie ekologiczne. Jej statki są wykorzystywane jednocześnie do działań dywersyjnych⁴⁸.

Równolegle można zaobserwować intensyfikację działań hybrydowych wymierzonych w infrastrukturę krytyczną, do których można zaliczyć: wybuch gazociągów Nord Stream 1 i 2 we wrześniu 2022 r.⁴⁹, uszkodzenie gazociągu Balticconnector⁵⁰ w październiku 2023 r. i przerwanie światłowodów między Finlandią a Niemcami oraz Litwą

⁴⁶ G. Neri, *Trójmorze szansą dla państw bałtyckich*, Warsaw Institute, 14 maja 2025 r., <https://warsawinstitute.org/pl/64436-2/> (dostęp: 30 stycznia 2025 r.).

⁴⁷ K. Dudzińska, *Bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej w regionie Morza Bałtyckiego*, „Biuletyn PISM” 2025, nr 5 (3008), 16 stycznia 2025 r., <https://www.pism.pl/publikacje/bezpieczenstwo-infrastruktury-krytycznej-w-regionie-morza-baltyckiego> (dostęp: 27 marca 2025 r.).

⁴⁸ *ibidem*.

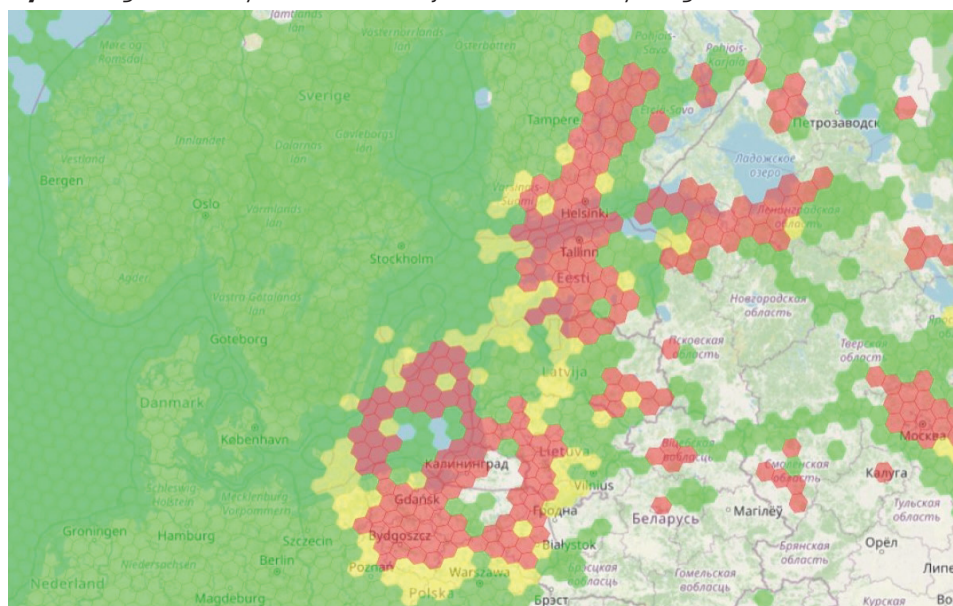
⁴⁹ Sz. Kardaś, A. Łoskot-Strachota, *Dywersja na gazociągach Nord Stream 1 i Nord Stream 2*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 29 września 2022 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-09-29/dywersja-na-gazociagach-nord-stream-1-i-nord-stream-2> (dostęp: 27 marca 2025 r.).

⁵⁰ J. Hyndle-Hussein, *Uszkodzenie fińsko-estońskiego połączenia gazowego Balticconnector*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 11 października 2023 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2023-10-11/uszkodzenie-finsko-estonskiego-polaczenia-gazowego-balticconnector> (dostęp: 27 marca 2025 r.).

i Szwecję w listopadzie 2024 r.⁵¹ Ostatni incydent przerywania kabla energetycznego EstLink 2, łączącego Estonię i Finlandię⁵², miał miejsce pod koniec grudnia 2024 r.

Od początku pełnoskalowej wojny Rosji przeciwko Ukrainie dochodzi do zakłóceń GPS (rysunek 2) i sygnałów radiolokacyjnych w całym obszarze Bałtyku, co poważnie zagraża m.in. ruchowi lotniczemu. Zakłócenia GPS mają również duże znaczenie dla zdolności rażenia rakiet kierowanych, głównie za pomocą tego systemu.

Rys. 2. Zagłuszanie systemu GPS w rejonie Morza Bałtyckiego w latach 2024–2025.

Źródło: D. Żyśk, *Zakłócenia systemu GPS na Bałtyku utrzymują się od ponad 60 dni*, Portal Morski, 18 stycznia 2025 r., <https://www.portalmorski.pl/bezpieczenstwo/57341-zaklocenia-systemu-gps-na-baltyku-utrzymuja-sie-od-ponad-60-dni> (dostęp: 12 maja 2025 r.).

⁵¹ Ł. Osiński, *Uszkodzenie kabli na dnie Bałtyku. Niemcy mówią o akcie sabotażu*, Polska Agencja Prasowa, 19 listopada 2024 r., <https://www.pap.pl/aktualnosci/uszkodzenie-kabli-na-dnie-baltyku-niemcy-mowia-o-akcie-sabotazu> (dostęp: 27 marca 2025 r.).

⁵² *Uszkodzenie EstLink2 to „prezent pożegnalny” od Rosji? Zaskakujący moment czasowy*, Energetyka24, 27 grudnia 2024 r., <https://energetyka24.com/elektroenergetyka/wiadomosci/uszkodzenie-estlink2-to-prezent-pozegnany-od-rosji-zaskakujacy-moment-czasowy> (dostęp: 27 marca 2025 r.).

W obszarze bezpieczeństwa żeglugi możemy wyróżnić negatywne przykłady niestosowania się okrętów Floty Bałtyckiej FR do zasad bezpieczeństwa żeglugi, pokojowego wykorzystywania szlaków morskich i pływania z wyłączonym systemem AIS.

Podsumowanie

1. Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że Flota Bałtycka jest kluczowym elementem Marynarki Wojennej Federacji Rosyjskiej i odgrywa fundamentalną rolę w zapewnieniu morskiego bezpieczeństwa i celów polityki państwa na Bałtyku. Jej główną misją jest ochrona integralności terytorialnej obwodu królewieckiego oraz prowadzenie operacji morskich na Bałtyku, ale również poza jego wodami.
2. Współczesne planowanie operacji powinno uwzględniać dwie perspektywy: zagrożenia hybrydowe związane z możliwymi atakami na wybrane elementy infrastruktury państwa, w tym podmorskiej i portowej, oraz perspektywę zagrożeń wojennych w pełnej skali.
3. Skuteczne odpieranie zagrożeń rosyjską agresją z morza jest możliwe głównie w wymiarze międzynarodowym – sojuszniczym. W tym kontekście szansę stanowi wspólne tworzenie dylematów strategicznych, operacyjnych i taktycznych.
4. Wody Bałtyku, jako obszaru operacji morskiej, wymagają ujednoliconego podejścia operacyjnego.
5. Wypełnienie zadań stawianych siłom morskim NATO na Bałtyku wymaga również, aby Cieśniny Duńskie były integralną częścią tego obszaru działań morskich.
6. Planowanie operacyjne działań na Morzu Bałtyckim powinno uwzględniać specyfikę lokalizacji na styku dwóch dowództw operacyjnych JFCBS i JFCNF. Niezbędne wydają się zapewnienie spójności i dekonfliktacji działań na styku dwóch Joint Operation Area, uwzględnianie terenu kluczowego dla operacji połączonej oraz narodowych ocen w tym zakresie, jak również

wypracowanie procedur wzajemnego wsparcia w realizacji działań. Po przystąpieniu Finlandii i Szwecji do NATO Bałtyk stał się *de facto* obszarem głębi operacyjnej krajów nadbałtyckich (Estonii, Łotwy i Litwy). Z tego powodu wsparcie ogniowe i zapewnienie ciągłości operacji obronnej mogą być z sukcesem realizowane przy spełnieniu odpowiednich warunków, w tym utrzymaniu terenów i obszarów kluczowych dla powodzenia operacji.

Piśmiennictwo

- Baltic Sentry to enhance NATO's presence in the Baltic Sea*, SHAPE, 14 stycznia 2025 r., <https://shape.nato.int/news-releases/baltic-sentry-to-enhance-natos-presence-in-the-baltic-sea> (dostęp: 29 marca 2025 r.).
- Byden M., *RND: Gotlandia na celowniku Putina*, Defence24, 22 maja 2024 r., <https://defence24.pl/geopolityka/gotlandia-na-celowniku-kremla> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Covington S.R., *NATO's Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA)*, Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, 2 sierpnia 2023 r., <https://www.belfercenter.org/publication/natos-concept-deterrence-and-defence-euro-atlantic-area-dda> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Dudzińska K., *Bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej w regionie Morza Bałtyckiego*, „Biuletyn PISM” 2025, nr 5 (3008), 16 stycznia 2025 r., <https://www.pism.pl/publikacje/bezpieczenstwo-infrastruktury-krytycznej-w-regionie-morza-baltyckiego> (dostęp: 27 marca 2025 r.).
- Dyner A.M., *Ćwiczenia Ocean 2024 – rosyjska sygnalizacja strategiczna*, „Biuletyn PISM” 2024, nr 138 (2948), 26 września 2024 r., <https://www.pism.pl/publikacje/cwiczenia-ocean-2024-rosyjska-sygnalizacja-strategiczna> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Dyner A.M., *Nowa doktryna morska Federacji Rosyjskiej*, „Komentarz PISM” 2022, nr 110, 2 sierpnia 2022 r., <https://www.pism.pl/publikacje/nowa-doktryna-morska-federacji-rosyjskiej> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

- Gac M., *Flota Bałtycka w polityce bezpieczeństwa morskiego Rosji: historia i współczesność*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2024, t. 18, nr 2.
- Hyndle-Hussein J., *Uszkodzenie fińsko-estońskiego połączenia gazowego Balticconnector*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 11 października 2023 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2023-10-11/uszkodzenie-finsko-estonskiego-polaczenia-gazowego-balticconnector> (dostęp: 27 marca 2025 r.).
- Hypś M., *Lotniskowiec USS Harry S. Truman na „BALTOPS”*, Konflikty.pl, 13 czerwca 2018 r., <https://www.konflikty.pl/aktualnosci/wiadomosci/lotniskowiec-uss-harry-s-truman-zaangazowany-w-baltops/> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Kamiński R., *Wielka parada okrętów i ćwiczenia morskie „pokazem siły” Rosji na Bałtyku*, Gospodarka Morska, 2 sierpnia 2023 r., <https://www.gospodarkamorska.pl/wielka-parada-okretow-i-cwiczenia-morskie-pokazem-sily-rosji-na-baltyku-72733> (dostęp: 26 marca 2025 r.).
- Kardaś Sz., Łoskot-Strachota A., *Dywersja na gazociągach Nord Stream 1 i Nord Stream 2*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 29 września 2022 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-09-29/dywersja-na-gazociagach-nord-stream-1-i-nord-stream-2> (dostęp: 27 marca 2025 r.).
- Neri G., *Trójmorze szansą dla państw bałtyckich*, Warsaw Institute, 14 maja 2025 r., <https://warsawinstitute.org/pl/64436-2/> (dostęp: 30 stycznia 2025 r.).
- Nikolov B., *Russia is building a Lake Ladoga fleet to counter Finland and Sweden*, Bulgarian Military, 23 października 2023 r., <https://bulgarianmilitary.com/2023/10/23/russia-is-building-a-lake-ladoga-fleet-to-counter-finland-and-sweden/> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- NATO Enhanced Vigilance Activity – EASTERN SHIELD*, Joint Force Command Brunssum, 11 października 2023 r., <https://jfcbs.nato.int/page5964943/2023/nato-enhanced-vigilance-activity-eastern-shield> (dostęp: 1 kwietnia 2025 r.).
- NATO launches ‘Baltic Sentry’ to increase critical infrastructure security*, North Atlantic Treaty Organization, 14 stycznia 2025 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_232122.htm (dostęp: 12 maja 2025 r.).

- NATO Standing Naval Forces*, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/missions/NATO-standing-naval-forces> (dostęp: 31 marca 2025 r.)
- Osiński Ł., *Uszkodzenie kabli na dnie Bałtyku. Niemcy mówią o akcji sabotażu*, Polska Agencja Prasowa, 19 listopada 2024 r., <https://www.pap.pl/aktualnosci/uszkodzenie-kabli-na-dnie-baltyku-niemcy-mowia-o-akcie-sabotazu> (dostęp: 27 marca 2025 r.).
- Standing NATO Maritime Group 1 – SNMG1, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/snmg1> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Standing NATO Mine Countermeasures Group 1 – SNMCMG1, Allied Maritime Command, <https://mc.nato.int/snmcmg1> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Świerczyński M., *Truman płynie do Europy*, Polityka, 12 października 2018 r., <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1767084,1,truman-plynie-do-europy.read> (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Tapaninen U., *How did the Finnish maritime transport volumes look like in 2024?*, Tales of Talsinki, Professor Ulla Tapaninen's blog, 26 lutego 2025 r., <https://ullatapaninen.net/2025/02/26/how-did-the-finnish-maritime-transport-volumes-look-like-in-2024/> (dostęp: 26 marca 2025 r.).
- Topolski I., *Potencjał militarny Federacji Rosyjskiej w obwodzie kaliningradzkim*, „Komentarze IEŚ” 2022, nr 708 (220), Instytut Europy Środkowej, 10 października 2022 r., <https://ies.lublin.pl/komentarze/potencjal-militarny-federacji-rosyjskiej-w-obwodzie-kaliningradzkim/> (dostęp: 30 marca 2025 r.).
- Uszkodzenie EstLink2 to „prezent pożegnalny” od Rosji? Zaskakujący moment czasowy*, Energetyka24, 27 grudnia 2024 r., <https://energetyka24.com/elektroenergetyka/wiadomosci/uszkodzenie-estlink2-to-prezent-pozegnalny-od-rosji-zaskakujacy-moment-czasowy> (dostęp: 27 marca 2025 r.).
- Zalesiński Ł., *Nowe dowództwo NATO na Bałtyku. Z polskim udziałem*, Polska Zbrojna, 16 października 2024 r., <https://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/42607?t=Nowe-dowodztwo-NATO-na-Baltyku-Z-polskim-udzialem> (dostęp: 31 marca 2025 r.).

Źródła

- AJP-01, Allied Joint Doctrine, Edition F Version 1, 1 grudnia 2022 r.
- Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive COPD Interim V1.0, 17 grudnia 2010 r.
- Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Organizacji Traktatu Północnego Atlantyku (MC 14/3), 16 stycznia 1968 r., <https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a491201a.pdf> (dostęp: 2 sierpnia 2024 r.).
- Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Północnego Atlantyku (DC 6/1), 1 grudnia 1949 r.
- Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Traktatu Północnego Atlantyku (MC 3/5), 3 grudnia 1952 r.
- Koncepcja Strategiczna Sojuszu, 24 kwietnia 1999 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_27433.htm (dostęp: 26 marca 2025 r.).
- Koncepcja Strategiczna 2010, Aktywne Zaangażowanie, Nowoczesna Obro-
na, 19 listopada 2010 r., [https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm)
[texts_68580.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm) (dostęp: 26 marca 2025 r.).
- Maritime Doctrine of the Russian Federation, Maritime Studies Institute,
U.S. Naval War College, 31 lipca 2022 r., [https://dnnlgwick.blob.core.](https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D)
[windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Stu-](https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D)
[dies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.](https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D)
[pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUS](https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D)
[PcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D](https://dnnlgwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20220731_ENG_RUS_Maritime_Doctrine_FINALtxt.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=2zUFSaTUSPcOpQDBk%2FuCtVnb%2FDoy06Cbh0EI5tGpl2Y%3D) (dostęp: 31 mar-
ca 2025 r.).
- NATO 2022 Strategic Concept, North Atlantic Treaty Organization, Brukse-
la, 29 czerwca 2022 r., [https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)
[pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf) (dostęp: 31 marca 2025 r.).
- Nowa Koncepcja Strategiczna Sojuszu, 8 listopada 1991 r. [https://www.nato.](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23847.htm)
[int/cps/en/natohq/official_texts_23847.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23847.htm) (dostęp: 26 marca 2025 r.).
- Ogólna Koncepcja Strategiczna Obrony Obszaru Traktatu Północnego Atlan-
tyku (MC 14/2), 23 maja 1957 r.

Copyright (c) 2025 Krzysztof Król.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share-
Alike 4.0 International License.